

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

رضانام تا رضاخان

زندگی‌نامه رضاشاه پهلوی از ۱۲۵۶ تا ۱۲۹۹

هدایت‌الله بهودی

مؤسسه مطالعات و پژوهش‌های سیاسی

پاییز ۱۴۰۰

بهبودی، هدایت‌الله، ۱۳۳۹.

Behboodi, Hedayatollah

رضانام تا رضاخان: زندگی‌نامه رضاشاه پهلوی از ۱۲۵۶ تا ۱۲۹۹/هدایت‌الله بهبودی.

تهران: مؤسسه مطالعات و پژوهشهای سیاسی، ۱۳۹۹.

۴۰۰ ص. : مصور

شابک: 978-600-5786-59-0

فهرست‌نویسی بر اساس اطلاعات فیبا.

کتابنامه: [۳۲۲]-۳۳۳.

نماینه.

رضا پهلوی، شاه ایران، ۱۲۵۷-۱۳۳۳.

Reza Pahlavi, King of Iran

ایران-- تاریخ -- پهلوی، -- ۱۳۰۴-۱۳۲۰ سرگذشت‌نامه

Iran-- History--Pahlavi, 1925-1941--Biography

مؤسسه مطالعات و پژوهشهای سیاسی.

DSR ۱۴۸۸

۹۵۵/۰۸۳۲۰۹۲

۷۵۰۰۹۷۹

کتابخانه ملی ایران

مؤسسه مطالعات و پژوهشهای سیاسی

آدرس: تهران، خیابان شریعتی، خیابان شهید دستگردی، نیش شهید گوی‌آبادی، پ ۷۵

تلفن: ۲۶۷۰۵۰۷۵ و ۲۶۷۰۵۰۸۵

رضانام تا رضاخان

زندگی‌نامه رضاشاه پهلوی از ۱۲۵۶ تا ۱۲۹۹

هدایت‌الله بهبودی

چاپ سوم: پاییز ۱۴۰۰

شمارگان: ۱۱۰۰

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۵۷۸۶-۵۹-۰

قیمت: ۹۰۰۰۰ تومان

کلیه حقوق ناشر و مؤلف محفوظ است

info@ir-psri.com

www.psri.ir

فهرست مطالب

اشاره ۱ / یادداشت نویسنده ۳ / شناسنامه ۶ / قزاق‌خانه ۱۷ / در آذربایجان ۲۵ /
در کرمانشاه ۳۳ / در کردستان ۴۱ / ازدواج ۴۴ / در همدان ۴۶ / یکی از همه
۵۲ / از بریگاد به دیویزیون ۶۱ / غروب قزاق‌خانه روسی ۶۶ / طلوع قزاق‌خانه
انگلیسی ۷۳ / رضاخان و سیاست ۸۴ / قاضی قزاق‌خانه ۹۰ / سرنوشت
آتریاد همدان ۹۳ / جابه‌جایی دولت ۹۷ / به دنبال راهبرد ۱۰۵ / منصب تازه
رضاخان ۱۱۰ / قزاق‌خانه بینایی ۱۱۱ / عملیات مشترک انگلیس و قزاق‌خانه
۱۱۵ / در راه تنکابن ۱۲۴ / قزاق‌خانه در پس قرارداد ۱۲۹ / درجه‌های دیگر
برای رضاخان ۱۳۲ / در سوادکوه ۱۳۴ / تاریخ مصرف قزاق‌خانه ۱۴۴ / اسم
خانواده: پهلوی ۱۴۹ / کمیسیون نظامی ۱۵۴ / آغاز همسایگی با روس‌های
سرخ ۱۶۴ / سقوط کابینه قرارداد ۱۶۹ / در محکمه نظامی ۱۷۴ / نمایش
قدرت قزاق ۱۷۸ / رشت در آتش ۱۸۳ / اعتراض و تمرد ۱۸۷ / پس‌گیری
رشت ۱۹۴ / آخرین عقب‌نشینی ۱۹۸ / یک قدم مانده ۲۰۲ / پرسش‌های

- بی پاسخ ۲۰۵ / فزاق‌خانه در چنگ انگلیس ۲۱۰ / آشنایی آبرونساید و رضاخان
 ۲۱۵ / منصب تازه‌تر رضاخان ۲۱۹ / دست‌دست ایران ۲۲۱ / تهدید انگلیس
 ۲۲۴ / خیانت‌های استاروسلسکی ۲۲۸ / توازن سیاسی ۲۳۳ / گزینه نظامی ۲۳۶ /
 گزینه سیاسی ۲۴۰ / در مقام ترقص ۲۴۵ / در دو جبهه انفعال و ابتکار ۲۵۵ /
 ترازوی تازه سیاست ۲۶۲ / نقشه «ب» ۲۶۶ / شرط ایرانی، شرط انگلیسی ۲۷۱ /
 نغذیه فزاق‌ها ۲۷۴ / تردیدهای رضاخان ۲۷۹ / گلوگاه شاه‌آباد ۲۸۱ / پنجه کودتا
 ۲۸۶ / عقاب مهرآباد ۲۹۰ / کودتای سوم ۲۹۸ / روایت آمریکایی ۳۰۷ / حکم
 می‌کنم ۳۱۰ / روح کودتای سوم ۳۱۴ / نثار زودهنگام ۳۲۰ / منابع ۳۲۲ / تصاویر
 ۳۲۴ / فهرست اعلام ۳۷۵

اشاره

با کودتای ۱۲۹۹، در یکصد سال پیش، تاریخ معاصر ایران وارد مزرخله نازهای شد. یک افسر ناشناس قزاق به نام رضاخان، که در میان همقطارانن به رضا ماکسیم مشهور بود، زمام امور را در دست گرفت و چهار سال بعد بر تخت پادشاهی ایران تکیه زد و «رضاشاه پهلوی» شد.

رضاشاه پهلوی تاریخ و سرگذشتی بس خونآلودی و عبرت آموز دارد. او را مأموران انگلستان در ایران «نشان» کرده بودند و با برنامه ریزی همانان، بر اریکه قدرت نشست.

به قدرت رسیدن رضاشاه، برای ایران فاجعه بود. با رضاشاه مشروطیت در ایران بالمره برچیده و استبداد بازسازی شد. اندوهبارتر اینکه «محلل های فکری» این فاجعه، و سپس «پادشاهای استبداد، نخبگانی بودند که چه بسا خود آنها به مراتب لایق تر از رضاخان برای منصب حکمرانی بر کشورشان بودند. این پرسش همواره در حافظه تاریخی مردم این سرزمین مطرح است که چرا روشنفکران پس از منحرف کردن انقلاب مشروطه و تبدیل آن به بحران مشروطیت، چاره کار را در «استبداد منور» دیدند. استبدادی که آمد اما «منور» نبود و حاصلش جز تباهی و فساد و اختناق و از میان رفتن امنیت فردی و اجتماعی چیزی نبود. بیش از چهار سال سلطه غیررسمی یک نظامی پس از کودتا و سپس شانزده سال سلطنت همو، جان و مال و ناموس و امنیت تمام

مردم ایران را به خطر انداخت و کسی را یارای نفس کشیدن نبود، تا آنجا که حلقه یاران اولیه‌اش نیز شامل این قتل‌ها و تعرض‌ها شدند.

از خطا و خیانت غرب‌زدگان عصر مشروطه و رضاخان شگفت‌انگیزتر، تلاش شبانه‌روزی و هیاهوی فراوان این روزگار در فضای مجازی در سایه سنگین ابرهای سیاه اغفال و اغواء از سوی برخی قلم‌به‌دست‌هایی است که بی‌سند ادعا می‌کنند و نامعتبر می‌نویسند و از سر لجاجت سعی دارند رضاشاه را قهرمان ملی جا بزنند.

پیش از این در آثاری چون «بسترهای تاسیس سلطنت پهلوی» (۱۲۹۹-۱۳۰۴) / دکتر حسین آبادیان، یا «از قاجار به پهلوی» (۱۳۰۸-۱۲۹۸) بر اساس اسناد وزارت خارجه آمریکا / دکتر محمدقلی مجده و «رضاشاه و بریتانیا بر اساس اسناد وزارت خارجه آمریکا / دکتر محمدقلی مجده» و نیز انتشار ده‌ها مقاله در فصلنامه مطالعات تاریخی به جنبه‌های مختلف زندگی و زمانه رضاشاه و زمینه‌های روی کار آمدن او پرداخته شده است.

با این حال، جای کتابی درباره تاریخ و سرگذشت رضاشاه پهلوی در میان آثار پژوهشی این موسسه خالی بود؛ و با توجه به تجربه‌های پیشین جناب آقای بهبودی، موسسه پدید آوردن یک «تکنوگاری» درباره رضاشاه را به ایشان سپرد. اینک بخش اول آن با عنوان «رضایان تا رضاخان: زندگی‌نامه رضاشاه پهلوی از ۱۲۵۶ تا ۱۲۹۹» با همت دوساله او و گروه پژوهشی موسسه که کار تتبع در اسناد و نشریات و کتب فارسی و انگلیسی را عهده‌دار بودند، در آستانه یک‌صدمین سال‌گردنای سیاه ۱۲۹۹، پیش روی شعاست که امید است مانند آثار پیشین مورد استفاده و استقبال جامعه تاریخ‌پژوه و تاریخ‌خوان قرار گیرد.

موسسه مطالعات و پژوهشهای سیاسی